

Υπόθεση C-349/23 [Zetschek]¹

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

6 Ιουνίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Karlsruhe (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Απριλίου 2023

Προσφεύγων:

HB

Καθής:

Bundesrepublik Deutschland

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Οδηγία 2000/78/EK – Άμεση διάκριση λόγω ηλικίας – Αυστηρό γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως – Μετάθεση της ημερομηνίας συνταξιοδότησεως – Έννοιες «αντικειμενικά και «λογικά» στο άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78/EK – Συνοχή

¹ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Συνιστά άμεση διάκριση λόγω ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 17), το να μην επιτρέπεται, δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Deutsches Richtergesetz (γερμανικού νόμου περί του υπηρεσιακού καθεστώτος των δικαστικών λειτουργών, στο εξής: DRiG), στους ομοσπονδιακούς δικαστές να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδοτήσεώς τους, παρά το γεγονός ότι αυτό επιτρέπεται σε ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους και –για παράδειγμα– στους δικαστές που υπηρετούν στο ομόσπονδο κράτος της Βάδης- Βυρτεμβέργης;
2. Στο πλαίσιο του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78/EK, στα στοιχεία που αφορούν το γενικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το οικείο μέτρο συμπεριλαμβάνονται και εκείνα τα στοιχεία τα οποία ουδόλως αναφέρονται στις προπαρασκευαστικές εργασίες και στο σύνολο της κοινοβουλευτικής νομοθετικής διαδικασίας, αλλά υποβάλλονται μόνο στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας;
3. Πώς πρέπει να ερμηνευθούν οι όροι «αντικειμενικά» και «λογικά» στο άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78/EK και ποιο είναι το σημείο αναφοράς τους; Απαιτεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας διπλή εξέταση του πρόσφορου χαρακτήρα;
4. Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78/EK την έννοια ότι αντίκειται σε αυτό, υπό το πρίσμα της συνοχής, εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει στους ομοσπονδιακούς δικαστές να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδοτήσεώς τους, ενώ τούτο επιτρέπεται στους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους και –για παράδειγμα– στους δικαστές που υπηρετούν στο ομόσπονδο κράτος της Βάδης- Βυρτεμβέργης;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16), ιδίως άρθρο 1, άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Grundgesetz (Θεμελιώδης Νόμος, στο εξής: GG), ιδίως άρθρο 95, παράγραφοι 1 και 2

Richterwahlgesetz (νόμος περί επιλογής των δικαστικών λειτουργών, στο εξής: RiWG), ιδίως άρθρο 1, παράγραφος 1

Deutsches Richtergesetz (γερμανικός νόμος περί του υπηρεσιακού καθεστώτος των δικαστικών λειτουργών, στο εξής: DRiG), ιδίως άρθρο 48, παράγραφοι 1 έως 3

Bundesbeamtenengesetz (νόμος περί ομοσπονδιακών υπαλλήλων, στο εξής: BBG), ιδίως άρθρο 51, παράγραφοι 1 και 2· άρθρο 53, παράγραφοι 1 και 1a, πρώτη περίοδος

Baden-Württembergisches Landesrichter- und -staatsanwaltschaftsgesetz (νόμος της Βάδης- Βυρτεμβέργης περί δικαστών και εισαγγελέων του ομόσπονδου κράτους, στο εξής: LRiStAG), ιδίως άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 1960, δικαστής στο Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία), ζητεί τη μετάθεση της ημερομηνίας συνταξιοδοτήσεώς του.
- 2 Ως ομοσπονδιακός δικαστής, υπόκειται σε αυστηρό όριο ηλικίας συνταξιοδοτήσεως, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του DRiG, είναι για τους γεννηθέντες το έτος 1960 τα 66 έτη και τέσσερις μήνες. Ο νόμος δεν παρέχει στον προσφεύγοντα καμία δυνατότητα μεταθέσεως της ημερομηνίας συνταξιοδοτήσεώς του· αντιθέτως, το άρθρο 48, παράγραφος 2, του DRiG αποκλείει κάτι τέτοιο ρητώς.
- 3 Οι ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι υπόκεινται στο ίδιο γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των 67 ετών (πρβλ. άρθρο 51, παράγραφος 1, του BBG). Μπορούν, ωστόσο, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 53 του BBG να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδοτήσεώς τους για μέχρι και τρία έτη.

- 4 Οι δικαστές στη Βάδη-Βυρτεμβέργη υπόκεινται επίσης σε γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του LRiStAG, είναι επί του παρόντος τα 67 έτη. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του LRiStAG, έχουν τη δυνατότητα να μεταθέσουν, κατόπιν αιτήσεως, την ημερομηνία συνταξιοδότησεως λόγω συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας, μέχρι ένα έτος, ωστόσο, όχι πέραν του τέλους του μήνα κατά τον οποίο ο δικαστής συμπληρώνει το 68ο έτος της ηλικίας του.
- 5 Με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 2021, ο προσφεύγων ζήτησε από την Πρόεδρο του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου), να του γνωστοποιήσει την ημερομηνία συνταξιοδότησεώς του με απόφαση που να μπορεί να προσβληθεί δικαστικώς. Κατόπιν αυτού, με έγγραφο της 7ης Οκτωβρίου 2021, η Πρόεδρος τον ενημέρωσε ότι πρόκειται να συμπληρώσει το γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως των 66 ετών και τεσσάρων μηνών και ως εκ τούτου να συνταξιοδοτηθεί την 31η Ιανουαρίου 2027. Το ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης απέρριψε την ένσταση που υπέβαλε ο προσφεύγων κατά του εν λόγω εγγράφου.
- 6 Ο προσφεύγων εμμένει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου στο αίτημά του να μπορεί να ασκεί τα καθήκοντα του δικαστή στο Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) μετά τη συμπλήρωση του εκ του νόμου προβλεπόμενου γενικού ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως, ζητώντας να διαπιστωθεί δικαστικώς ότι δεν θα συνταξιοδοτηθεί στις 31 Ιανουαρίου 2027. Οι διάδικοι ερίζουν αναφορικά με το αν υφίσταται δυσμενής διάκριση λόγω ηλικίας υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης και –σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως– αν αυτή δικαιολογείται.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 7 Το αιτούν δικαστήριο θα μπορούσε να κάνει δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος να διαπιστωθεί δικαστικώς ότι δεν θα συνταξιοδοτηθεί στις 31 Ιανουαρίου 2027, αν το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', και το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι αντίκειται σε αυτά το προβλεπόμενο στο εθνικό δίκαιο αυστηρό γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως, όπως αυτό που περιλαμβάνεται στο επίμαχο στην κύρια δίκη άρθρο 48, παράγραφος 1, του DRiG, ή αν οι εν λόγω διατάξεις της οδηγίας έχουν την έννοια ότι αντίκειται σε αυτές η προβλεπόμενη στο εθνικό δίκαιο απαγόρευση στους ομοσπονδιακούς δικαστές να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδότησεώς τους, όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο επίμαχο στην κύρια δίκη άρθρο 48, παράγραφος 2, του DRiG.
- 8 Η νομολογία του Δικαστηρίου φαίνεται να έχει διευκρινίσει ότι το αυστηρό όριο ηλικίας συνταξιοδότησεως, όπως αυτό που καθορίζει ο νόμος στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του DRiG, για τους ομοσπονδιακούς δικαστές, εισάγει άμεση διάκριση λόγω ηλικίας (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Ιουλίου 2011, Fuchs και Köhler, C-159/10 και C-160/10, EU:C:2011:508, και της 6ης

Νοεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, C-286/12, EU:C:2012:687, και της 3ης Ιουνίου 2021, Ministero della Giustizia [Notare], C-914/19, EU:C:2021:430).

- 9 Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα αν υφίσταται επίσης άμεση διάκριση λόγω ηλικίας στον βαθμό που ο προσφεύγων δεν έχει καμία δυνατότητα, δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του DRiG, να μεταθέσει την ημερομηνία συνταξιοδοτήσεώς του, μολονότι αυτή η δυνατότητα υφίσταται για τους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους και –για παράδειγμα– για τους δικαστές που υπηρετούν στο ομόσπονδο κράτος της Βάδης-Βυρτεμβέργης.
- 10 Κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστήριξε επ’ αυτού ότι για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν υφίσταται άμεση διάκριση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α’, της οδηγίας 2000/78, δεν πρέπει να γίνει σύγκριση μεταξύ του προσφεύγοντος, ο οποίος είναι ομοσπονδιακός δικαστής, και των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και των δικαστών των ομόσπονδων κρατών, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 2, του GG και του άρθρου 1, παράγραφος 1, του RiWG, οι ομοσπονδιακοί δικαστές επιλέγονται από τον αρμόδιο ομοσπονδιακό Υπουργό από κοινού με την επιτροπή επιλογής δικαστών και διορίζονται από τον Γερμανό Πρόεδρο. Η επιλογή από την επιτροπή επιλογής δικαστών, η οποία απαρτίζεται από τους 16 κατά περίπτωση αρμόδιους Υπουργούς των ομόσπονδων κρατών και από 16 μέλη που επιλέγονται από τη Bundestag (Γερμανική Ομοσπονδιακή Βουλή), διαφέρει θεμελιωδώς από τον διορισμό των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων και των δικαστών των ομόσπονδων κρατών, ήδη λόγω του μεγαλύτερου χρόνου που απαιτείται.
- 11 Αντιθέτως, το τμήμα τείνει, υπό το πρίσμα του ανοικτά διατυπωμένου πεδίου εφαρμογής της οδηγίας –το άρθρο 3, παράγραφος 1, αναφέρεται συναφώς σε «όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων»– προς το επιτρεπτό της συγκρίσεως, ιδίως, μεταξύ του προσφεύγοντος ως ομοσπονδιακού δικαστή και των δικαστών του ομόσπονδου κράτους (της Βάδης-Βυρτεμβέργης). Η διαφορά την οποία επικαλείται η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στο πλαίσιο του διορισμού των ομοσπονδιακών δικαστών, των δικαστών των ομόσπονδων κρατών και των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο στο επίπεδο της αιτιολογήσεως.
- 12 Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα είναι επίσης κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Αν η διαφορετική μεταχείριση του προσφεύγοντος δεν στηρίζεται σε στοιχείο που αναφέρεται στο άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78, η εθνική διάταξη του άρθρου 48, παράγραφος 2, του DRiG δεν θα συνιστούσε άμεση διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α’, της οδηγίας.
- 13 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78, κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση

εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

- 14 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τον θεμιτό σκοπό και τα μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Πέραν αυτού, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 δεν συνάγεται ότι ο μη ακριβής προσδιορισμός στην εθνική ρύθμιση των σκοπών που μπορούν να θεωρηθούν ως θεμιτοί σημαίνει οπωσδήποτε ότι η εν λόγω ρύθμιση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει της διατάξεως αυτής. Αρκεί από άλλα στοιχεία που αφορούν το γενικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το οικείο μέτρο να προκύπτει ο σκοπός του επίμαχου μέτρου προς τον σκοπό της ασκήσεως δικαστικού ελέγχου ως προς τη νομιμότητά του και ως προς τον πρόσφορο και αναγκαίο χαρακτήρα των μέσων που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του σκοπού αυτού (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιανουαρίου 2010, Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, σκέψεις 39 επ., της 5ης Μαρτίου 2009, Age Concern England, C-388/07, EU:C:2009:128, σκέψη 45, και της 16ης Οκτωβρίου 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, σκέψη 57).
- 15 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση της διαφορετικής μεταχειρίσεως λόγω ηλικίας, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστήριξε στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας ότι το άρθρο 48, παράγραφοι 1 και 2, του DRiG αποσκοπεί σε ευνοϊκότερη διαστρωμάτωση της ηλικιακής διαρθρώσεως των μελών του δικαστικού σώματος, δεδομένου ότι η συνταξιοδότηση των μεγαλύτερων σε ηλικία υπηρετούντων καθιστά εφικτή την πρόσβαση νεότερων επαγγελματιών στις θέσεις που κενώνονται. Επιπλέον, η ρύθμιση έχει επίσης πλεονεκτήματα όσον αφορά τον προγραμματισμό του προσωπικού, διότι η αλλαγή του προσωπικού καθίσταται διαρκής και προβλέψιμη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το προσωπικό θα μπορούσε να απαρτίζεται από δικαστές όλων των ηλικιακών ομάδων και θα ήταν δυνατή η έγκαιρη πρόσληψη των κατάλληλων νεότερων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία δικαστές θα μπορούσαν να μεταδώσουν τις εμπειρίες τους στους νεότερους συναδέλφους τους, διασφαλίζοντας μια σταθερά υψηλή ποιότητα του δικαστικού έργου, προς το γενικό συμφέρον. Ταυτόχρονα, λαμβάνεται συναφώς υπόψη η κοινωνική συναίνεση, σύμφωνα με την οποία από ένα χρονικό σημείο και μετά οι μεγαλύτεροι σε ηλικία υπηρετούντες πρέπει (και μπορούν) να παραιτούνται, ώστε να κενώνονται θέσεις για τους νεότερους συναδέλφους και για τους επόμενους που βρίσκονται στην αρχή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Επιπροσθέτως, με την πάροδο της ηλικίας μειώνονται οι σωματικές και οι πνευματικές ικανότητες σε σχέση με την πείρα και επομένως δημιουργείται ο κίνδυνος να μην μπορούν πλέον τα συγκεκριμένα καθήκοντα να εκτελεστούν προσηκόντως, σε βάρος τόσο του εργοδότη όσο και του κοινωνικού συνόλου, καθώς επίσης και σε βάρος του ίδιου του συγκεκριμένου υπαλλήλου, ο οποίος πρέπει να αφιερώνει ολοένα και περισσότερες δυνάμεις στην προσήκουσα εκτέλεση των καθηκόντων του. Πρέπει, επίσης, να λαμβάνονται υπόψη ως έναν

βαθμό για τον καθορισμό των θεμιτών σκοπών και λόγοι που σχετίζονται με τη δημοσιονομική εξυγίανση.

- 16 Επιπλέον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπογράμμισε ιδιαίτερος τη δυνατότητα προγραμματισμού και προβλέψεως της αλλαγής προσωπικού στο πλαίσιο των ιδιαιτεροτήτων κατά την επιλογή των ομοσπονδιακών δικαστών.
- 17 Τα στοιχεία αυτά, των οποίων γίνεται επίκληση προς τον σκοπό της δικαιολόγησεως της διαφορετικής μεταχειρίσεως λόγω ηλικίας, δεν προκύπτουν ευχερώς από την αιτιολογική έκθεση του νόμου. Μόνον η αύξηση του γενικού ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως εν τω μεταξύ στο 67ο έτος που προβλέπεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του DRiG, δικαιολογείται σταθερά λόγω της δημογραφικής μεταβολής. Αντιθέτως, ούτε από την αιτιολογική έκθεση του νόμου ούτε από τα πρακτικά των κοινοβουλευτικών συνεδριάσεων προκύπτει κάποιο στοιχείο αναφορικά με τον θεμιτό σκοπό που επιδιώκει ο ομοσπονδιακός νομοθέτης με την προβλεπόμενη στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του DRiG απαγόρευση της δυνατότητας μεταθέσεως της ημερομηνίας συνταξιοδοτήσεως. Ως εκ τούτου, τίθεται το ζήτημα αν μπορεί να γίνει λόγος για τέτοια «άλλα στοιχεία» που απορρέουν από το γενικό πλαίσιο του επίμαχου μέτρου.
- 18 Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα είναι επίσης κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Σε περίπτωση που η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στερείτο κάθε δυνατότητας να χρησιμοποιήσει τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν αποκλειστικά με υπομνήματα, δεν θα υπήρχε, υπό το πρίσμα του άρθρου 48, παράγραφος 2, του DRiG, κανένα στοιχείο που να μπορεί να προβληθεί προς δικαιολόγηση της άμεσης διακρίσεως λόγω ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78.
- 19 Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά «αντικειμενικά» και «λογικά», τίθεται το ζήτημα ποια είναι η ακριβής έννοια που πρέπει να δοθεί στους εν λόγω όρους. Το ζήτημα αυτό ερείδεται επί του γεγονότος ότι στη γερμανική νομική επιστήμη υποστηρίζονται διαφορετικές απόψεις αναφορικά με το πού αναφέρονται τα χαρακτηριστικά αυτά –στην άνιση μεταχείριση λόγω ηλικίας ή στον θεμιτό σκοπό– και το πώς πρέπει οι έννοιες αυτές να ερμηνευθούν.
- 20 Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/EK απαιτεί διπλό έλεγχο του πρόσφορου χαρακτήρα και –σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως– ποιο είναι το σημείο αναφοράς του εν λόγω ελέγχου του πρόσφορου χαρακτήρα, δεδομένου ότι το χαρακτηριστικό αυτό εμφανίζεται δύο φορές στο γράμμα της προαναφερθείσας διατάξεως της οδηγίας.
- 21 Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι επίσης κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Πράγματι, μόνον η ακριβής ερμηνεία της έννοιας παρέχει στο τμήμα τη δυνατότητα να ελέγξει αν, ιδίως, η προβλεπόμενη στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του DRiG, απαγόρευση της δυνατότητας μεταθέσεως

της ημερομηνίας συνταξιοδότησεως μπορεί να αντέξει στον νομικό έλεγχο υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης.

- 22 Τέλος, για το δικάζον τμήμα τίθεται το ζήτημα αν η απαγόρευση της δυνατότητας μεταθέσεως της ημερομηνίας συνταξιοδότησεως που προβλέπεται στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του DRiG και ισχύει για τους ομοσπονδιακούς δικαστές, θα μπορούσε υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78, να θεωρηθεί ότι είναι ανακόλουθη σε σχέση με το άρθρο 53 του BBG, το οποίο επιτρέπει στους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους υπό τις προβλεπόμενες στην εν λόγω διάταξη προϋποθέσεις να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδότησεώς τους και σε σχέση –για παράδειγμα– με το άρθρο 6, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του LRiStAG, που παρέχει το δικαίωμα αυτό και στους δικαστές που υπηρετούν στο ομόσπονδο κράτος της Βάδης-Βυρτεμβέργης.
- 23 Λαμβανομένης υπόψη της ομοσπονδιακής δομής της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της εκ του γεγονότος αυτού απορρέουσας διαφορετικής νομοθετικής αρμοδιότητας αναφορικά με τη ρύθμιση της συνταξιοδότησεως των δημοσίων υπαλλήλων και των δικαστών, το δικάζον τμήμα διερωτάται αν μπορεί να τεθεί ούτως ή άλλως ζήτημα ανακολουθίας μεταξύ της ομοσπονδιακής νομοθεσίας και της αντίθετης σχετικής νομοθεσίας των ομόσπονδων κρατών. Το Δικαστήριο έχει, αφενός, τονίσει συναφώς ότι η ομοσπονδιακή κατανομή των αρμοδιοτήτων ενός κράτους μέλους δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, δεδομένου ότι αυτή τυγχάνει της προστασίας που παρέχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, *Digibet und Albers*, C-156/13, EU:C:2014:1756, σκέψη 34). Αντιστρόφως, κράτος μέλος δεν δύναται να επικαλείται διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξεώς του για να δικαιολογεί τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, σκέψη 69).
- 24 Επιπροσθέτως, το δικάζον τμήμα διερωτάται αν υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78, η διάταξη του άρθρου 48, παράγραφος 2, του DRiG συνιστά μια ανακόλουθη προς το άρθρο 53 του BBG διάταξη, διότι ο ομοσπονδιακός νομοθέτης επιτρέπει μεν στους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους να μεταθέσουν την ημερομηνία συνταξιοδότησεώς τους προς τον σκοπό μιας ευέλικτης, προσανατολισμένης στην οικογένεια και υγιούς εργασίας, ο ίδιος νομοθέτης ωστόσο, αποκλείει αυτή τη δυνατότητα αναφορικά με τους ομοσπονδιακούς δικαστές, μολονότι και στη δική τους περίπτωση φαίνονται στον ίδιο βαθμό πιθανές οι απώλειες ως προς τις παροχές που συνδέονται με περιόδους εργασίας μερικής απασχολήσεως ή άδειας για οικογενειακούς λόγους. Με άλλα λόγια, με την ίδια αιτιολογία αφενός, καθίσταται ευκολότερη η μετάθεση της ημερομηνίας συνταξιοδότησεως –όπως συμβαίνει στην περίπτωση των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων (πρβλ. άρθρο 53, παράγραφος 1α, του BBG) –, αλλά, αφετέρου, διατηρείται αρραγής η κατηγορηματική απαγόρευση της δυνατότητας μεταθέσεως της ημερομηνίας συνταξιοδότησεως για τους ομοσπονδιακούς δικαστές.

- 25 Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα είναι επίσης κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Αν υπό το πρίσμα της ανακολουθίας συνάγεται ότι η ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78 αντίκειται στην εθνική ρύθμιση του άρθρου 48, παράγραφος 2, του DRiG, θα μπορούσε να τελεσφορήσει το αίτημα του προσφεύγοντος να διαπιστωθεί δικαστικώς ότι δεν θα συνταξιοδοτηθεί στις 31 Ιανουαρίου 2027.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ